

ओ.एस.डी.ए.वी.पब्लिक स्कूल, कैथल

नवम्बर परीक्षा (2024-25)

SET- A

कक्षा : सातवीं

विषय : संस्कृत

समय: 1 घंटा 20 मिनट.

कुलांक: 30

सामान्य निर्देश:- सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

प्र.सं	प्रश्नाः	अंकाः
1.	<p>अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-</p> <p>चतुरः नरः तम् अवदत्- "किं भवान् जानाति, यत् यदि कथा मया पूर्वश्रुता भविष्यति तदा भवान् मह्यं पञ्चशतं सुवर्णमुद्राः दास्यति।" बालः अवदत् "आम्। अहं जानामि।" इति उक्त्वा सः कथां प्रारभत- "भवान् स्मरति किं यत् भवतः पिता मम पितुः पञ्चलक्षसुवर्णमुद्राः गृहीतवान्? यदि एषा कथा भवान् पूर्वं श्रुतवान् तर्हि पञ्चलक्षसुवर्णमुद्राः मह्यं ददातु यदि न श्रुतवान् तर्हि एतत् सुवर्णपात्रम् मह्यं ददातु।" सः वञ्चकः स्वपराजयं स्वीकृत्य सुवर्णपात्रेण सह सुवर्णमुद्राः अपि बालकाय अयच्छत्। सत्यम् एव मन्यते- "बुद्धिः एव उत्तमा।"</p> <p>एकपदेन उत्तरत- अ) का उत्तमा अस्ति? आ) चतुरः कः आसीत्?</p> <p>पूर्णवाक्येन उत्तरत- अ)सः वञ्चकः स्वपराजयं स्वीकृत्य बालकाय किं अयच्छत्?</p> <p>आ) वञ्चकस्य पिता बालकस्य पितुः कति सुवर्णमुद्राः गृहीतवान्?</p> <p>भाषिक कार्यम्- अ) 'भवान् मह्यं पञ्चशतं सुवर्णमुद्राः दास्यति।' इति अत्र क्रियापदं किम्?</p> <p>(क) मह्यं (ख) भवान् (ग) दास्यति</p> <p>आ) 'तर्हि एतत् सुवर्णपात्रम् मह्यं ददातु।' अत्र वाक्ये अव्ययपदं किम्?</p> <p>(क) एतत् (ख) ददातु (ग) तर्हि</p>	4
2.	<p>अधोलिखितं संवादं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-</p> <p>एकस्मिन् सरोवरे बहवः मत्स्याः वसन्ति स्म। सरोवरस्य तीरे द्वौ हंसौ कच्छप च वसन्ति स्म। एकदा केचन मत्स्यजीविनः तत्र आगच्छन् सरोवरं दृष्ट्वा ते परस्परम् अवदन् अत्र तु बहवः मत्स्याः कच्छपः च सन्ति। एकः मत्स्यजीवी - अहं श्वः अत्र अवश्यम् एव आगमिष्यामि। द्वितीयः- अहम् अपि आगमिष्यामि। तृतीयः- आम्। अहम् अपि। वयं मत्स्यान् कच्छपं च जालेन बद्ध्वा नेष्यामः।</p> <p>एकपदेन उत्तरत- अ) मत्स्याः कुत्र वसन्ति स्म ?</p> <p>आ) 'अहं श्वः अत्र अवश्यम् एव आगमिष्यामि'कः अवदत् ?</p> <p>पूर्णवाक्येन उत्तरत- अ) द्वितीयः मत्स्यजीवी किम् अवदत्? आ) हंसौ कच्छपः च कुत्र वसन्ति स्म?</p> <p>भाषिक कार्यम्- अ) 'अहम् अपि आगमिष्यामि।'इति अत्र क्रियापदं पदं किम् अस्ति?</p> <p>(क) अपि (ख) अहम् (ग) आगमिष्यामि</p> <p>आ) ' वयं मत्स्यान् कच्छपं च जालेन बद्ध्वा नेष्यामः।' इति अत्र अव्ययं किम् ?</p> <p>(क) वयम् (ख) च (ग) नेष्यामः</p>	4
3.	<p>मञ्जूषायाः सहायतया रिक्तस्थानानि पूर्यित्वा पूर्णं प्रार्थना -पत्रं लिखत-</p> <p>(पञ्च सहस्राणि, सप्त, शिष्यः, मान्याः, दिल्ली, दातुम्,)</p> <p>सेवायाम्</p> <p>—1-- प्रधानाचार्यमहोदयाः</p> <p>हंसराज उच्चतर माध्यमिक विद्यालयः</p> <p>पंजाबी बाग, ---2-----</p> <p>महोदयाः</p> <p>सविनयं निवेदनं अस्ति यत् मम पिता आयः प्रतिमासं ---3-- अस्तावयं गृहे -----4--- सदस्याः सन्ति। सीमिते आये मम पिता विद्यालयस्य मासिकशुल्कं ----- न समर्थः। कृपया शुल्कक्षमां कृत्वा अनुगृह्यन्तु।</p> <p>भवदीयः आज्ञाकारी-----</p> <p>प्रवीरः</p>	1/2*6=3
4.	<p>अधोलिखितवाक्येषु रेखांकितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कृत्वा पूर्णवाक्यं लिखत।</p> <p>1.काकः स्वपरिवारेण सह वृक्षे वसति स्म।</p>	3

	<p>2. हंसौ कच्छपं लगुडेन धृत्वा आकाशे उदपतताम्।</p> <p>3. जनाः कथां श्रावयितुं आगच्छन् ।</p>													
5.	<p>अधोलिखितपदानां शुद्धं अर्थं मञ्जूषायाः चित्वा समक्षं लिखत</p> <p>1. नीत्वा 2. जनकः 3.काष्ठस्य</p> <p>2. मञ्जूषा- (लगुडस्य, धृत्वा, पिता)</p>	1.5												
6.	<p>(क) विभक्तेः अनुसारेण शब्दरूपाणि लिखत-</p> <table border="0"> <tr> <td></td> <td>एकवचनम्</td> <td>द्विवचनम्</td> <td>बहुवचनम्</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>-----</td> <td>नदीभ्याम्</td> <td>नदीभिः</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>साधोः</td> <td>साध्वोः</td> <td>-----</td> </tr> </table> <p>(ख) निम्नलिखितरिक्तस्थानयोः शब्दरूपाणि पूरयित्वा पूर्णवाक्यं लिखत -</p> <p>1.----- नाम किम् अस्ति? (भवतः, भवान्, भवन्तः)</p> <p>2 शिष्याः ----- सह गच्छन्ति। (माम्, मम, मया)</p>		एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	1	-----	नदीभ्याम्	नदीभिः	2	साधोः	साध्वोः	-----	2
	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्											
1	-----	नदीभ्याम्	नदीभिः											
2	साधोः	साध्वोः	-----											
7.	<p>(क) पुरुषानुसारेण धातुरूपं लिखत-</p> <table border="0"> <tr> <td></td> <td>एकवचनम्</td> <td>द्विवचनम्</td> <td>बहुवचनम्</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>-----</td> <td>अपश्यताम्</td> <td>अपश्यन्</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>लिखानि</td> <td>-----</td> <td>लिखाम</td> </tr> </table> <p>(ख) निम्नलिखितरिक्तस्थानयोः क्रियारूपाणि पूरयित्वा पूर्णवाक्यं लिखत-</p> <p>1. ते छात्राः भोजनं -----। (कुर्वन्ति, कुर्मः, कुरुथ)</p> <p>2. वयं सर्वदा सत्यं -----। (वदेयुः, वदेत्, वदेम)</p>		एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	1	-----	अपश्यताम्	अपश्यन्	2	लिखानि	-----	लिखाम	2
	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्											
1	-----	अपश्यताम्	अपश्यन्											
2	लिखानि	-----	लिखाम											
8.	<p>अधोलिखितेषु वाक्येषु रेखांकितपदेषु सन्धि/विच्छेदं कृत्वा पूर्णवाक्यानि लिखत-</p> <p>1 कदापि असत्यं मा वद।</p> <p>2. सूर्य + उदय भवति।</p> <p>3. श्यामपट्टे एका सु+उक्तिः लिखिता अस्ति।</p>	3												
9.	<p>अधोलिखितेषु वाक्येषु कोष्ठके प्रदत्त संख्यां संस्कृते लिखित्वा पूर्णवाक्यानि लिखत-</p> <p>1. देवालये ----- जनाः पूजयन्ति। (62)</p> <p>2. देवालये ----- दीपकाः प्रज्वलन्ति। (87)</p> <p>3. दीपावल्याः उत्सवे ----- छात्राः रामलीलां कुर्वन्ति। (93)</p>	3												
10.	<p>अधोलिखितवाक्येषु रेखांकितपदेषु प्रकृति-प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा पूर्णवाक्यं लिखत -</p> <p>1. बालकाः जलं ----- गच्छन्ति। (पा+तुमुन्)</p> <p>2. बालकः पितरं ----- विद्यालयं गच्छति। (नम्+क्त्वा)</p> <p>3. अहं अत्र ----- इच्छामि। (स्था+तुमुन्)</p>	1.5												
11	<p>चित्रं दृष्ट्वा त्रीणि वाक्यानि लिखत-</p> <p>मञ्जूषा- (कुक्कुरः, काकाः, वृक्षाः, गृहम्, अस्ति, सुंदरम्, तिष्ठन्ति)</p> 	3												

ओ.एस.डी.ए.वी.पब्लिक स्कूल, कैथल

नवम्बर परीक्षा (2024-25)

कक्षा : सातवीं

SET- B

विषय : संस्कृत

समय: 1 घन्टा 20 मिनट

कुलांक: 30

सामान्य निर्देश:- सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

प्र.संख्या	प्रश्नाः	अंकाः
1.	<p>अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-</p> <p>एकस्मिन् नगरे एकः चतुरः नरः आसीत् । सः विद्यायुक्तः परन्तु वञ्चकः आसीत् । सः भिन्नप्रकारेण जनान् वञ्चयित्वा धनसञ्चयं करोति स्म। तस्य गृहे एकं बहुमूल्यं सुवर्णपात्रम् आसीत्। एकदा सः एकम् उपायम् अचिन्तयत्। सः सर्वत्र घोषणाम् अकरोत् यत् यः कोऽपि एकां नवीनां कथां श्रावयिष्यति तस्मै अहम् एतत् सुवर्णपात्रम् दास्यामि । किन्तु यदि सा कथा मया पूर्वश्रुता भविष्यति तदा सः मह्यम् पञ्चशतं सुवर्णमुद्राः दास्यति।</p> <p>एकपदेन उत्तरत-अ) नरः कीदृशः आसीत्? आ) नरः जनान् वञ्चयित्वा किं करोति स्म?</p> <p>पूर्णावाक्येन उत्तरत- अ) नरः सर्वत्र काम् अकरोत्?</p> <p>आ) नरस्य गृहे किम् आसीत् ?</p> <p>भाषिक कार्यम्- अ) अनुच्छेदे 'सुवर्णपात्रम्' इति पदस्य विशेषणं किम्?</p> <p>(क) एकम् (ख) बहुमूल्यं (ग) गृहे</p> <p>आ) 'सः विद्यायुक्तः परन्तु वञ्चकः आसीत्।' अत्र वाक्ये अव्ययपदं किम्?</p> <p>(क) परन्तु (ख) सः (ग) आसीत्</p>	4
2.	<p>अधोलिखितं संवादं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-</p> <p>एकदाः सः सर्पः अवसरं लब्ध्वा शावकान् अखादत् । काकः काकी च बहुविलापम् अकुरुताम्। काकः सर्पस्य विनाशस्य उपायम् अचिन्तयत् । काकः काकीं कथयति- "राजकुमारः स्नानाय सरोवरे प्रतिदिनम् आगच्छति। सः स्ववस्त्राणि आभूषणानि च अवतार्य एकस्यां शिलायां स्थापयति। त्वं तस्य हारं गृहीत्वा सर्पस्य कोटरे क्षिपा" काकी अकथयत्- "अहम् एवम् एव करिष्यामि ।"</p> <p>एकपदेन उत्तरत- अ) अवसरं प्राप्य कः शावकान् अखादत्? आ) कौ बहुविलापम् अकुरुताम्?</p> <p>पूर्णावाक्येन उत्तरत- अ) काकः काकीं किं कोटरे क्षेपुं कथयति?</p> <p>आ) राजकुमारः एकस्यां शिलायां किं स्थापयति?</p> <p>भाषिक कार्यम्- अ) 'अहम् एवम् एव करिष्यामि' इति अत्र क्रियापदं किम् अस्ति?</p> <p>(क) एवम् (ख) अहम् (ग) करिष्यामि</p> <p>आ) 'तौ बहुविलापं अकुरुताम्' इति अत्र कर्तृपदं किम् ?</p> <p>(क) तौ (ख) अकुरुताम् (ग) बहुविलापम्</p>	4
3.	<p>मञ्जूषायाः सहायतया रिक्तस्थानानि पूर्यित्वा पूर्णं पत्रं पुनः उत्तपुस्तिकायां लिखत-</p> <p>मञ्जूषा-(उपस्थितिः, कुशलम्, मित्रम्, जन्मदिवसः, राकेश, दिवसम्)</p> <p>प्रिय—1----</p> <p>सप्रेम नमस्कारः ।</p> <p>अत्र —2--- तत्र अस्तु। आगामिसप्ताहे मम —3--- अस्ति। अस्मिन् वर्षे मम मातपितरौ एतं —4- विशेष-उल्लासेन मानयितुं निश्चितौ अतः भवतां —5- अनिवार्यां शेषं कुशलम् पितृभ्यां मम प्रणामं निवेदयतु।</p> <p>भवतः—6-----</p> <p>शुभम्।</p>	½*6=3
4.	<p>अधोलिखितवाक्येषु रेखांकितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कृत्वा पूर्णवाक्यं लिखत।</p> <p>1. एकस्मिन् वृक्षे काकः स्वपरिवारेण वसति स्म ।</p> <p>2. मत्स्यजीविनः तत्र आगच्छन्।</p>	3

	3. नरः जनान् वञ्चयित्वा धनसञ्चयं करोति स्म।	
5.	अधोलिखितपदानां शुद्धं अर्थं मञ्जूषायाः चित्वा समक्षं लिखत 1. भुजङ्गः 2.सरोवरे 3 बालकान् मञ्जूषा-(तडागे,सर्पः,शावकान्)	1.5
6.	(क)विभक्तेः अनुसारेण शब्दरूपाणि लिखत- एकवचनम् द्विवचनम् बहुवचनम् 1. ----- नद्यौ नदीः 2.साधुना साधुम्याम् ----- (ख)निम्नलिखितयोः रिक्तस्थानयोः शब्दरूपाणि पूरयित्वा पूर्णवाक्यं लिखत - 1.----- विद्यालयः शोभनः अस्ति । (अहम्,माम्,मम) 2 ----- गुरुं नमन्ति। (भवतः,भवन्तः,भवन्तम्)	1+1
7.	(क)पुरुषानुसारेण धातुरूपाणि लिखत - एकवचनम् द्विवचनम् बहुवचनम् 1.----- अस्मरताम् अस्मरन् 2 लिखानि लिखाव ----- (ख)निम्नलिखितयोः रिक्तस्थानयोः क्रियारूपाणि पूरयित्वा पूर्णवाक्यं लिखत - 1. यूयं गृहकार्यं-----। (कुर्वन्ति,कुर्मः,कुरुथ) 2. रामः जनकाय पत्रं ----। (लिखेः ,लिखेम्, लिखेत्)	1+1
8.	अधोलिखितेषु वाक्येषु रेखांकितपदेषु सन्धि/विच्छेदं कृत्वा पूर्णवाक्यानि लिखत- 1. वीर+इन्द्रः पठति। 2. बालकः देव+ आलयं गच्छति। 3.अत्र साधुक्तिः लिखितः अस्ति।	3
9.	अधोलिखितेषु वाक्येषु कोष्ठके प्रदत्त संख्यां संस्कृते लिखित्वा पूर्णवाक्यानि लिखत- 1.क्रीडाक्षेत्रे----- छात्राः गमिष्यन्ति। (57) 2.भवने----- दीपकाः प्रज्ज्वलन्ति। (86) 3.दीपावल्याः उत्सवे ---- छात्राः विस्फोटकवस्तुनःप्रज्ज्वलन्ति। (100)	3
10.	अधोलिखितवाक्येषु रेखांकितपदेषु प्रकृति-प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा पूर्णवाक्यं लिखत - 1.बालकाः ----- उपवनं गच्छन्ति। (क्रीड्+तुमुन्) 2.पिता समाचारं ----- कार्यालयं गच्छति। (दृश्+क्त्वा) 3 छात्राः कथां ----- उद्यतः अभवन् । (श्रु+तुमुन्)	1.5
11	चित्रं दृष्ट्वा त्रीणि वाक्यानि लिखत- मञ्जूषा- (वृक्षाः, बालकः,दूरबीबेन,पादकन्दुकं,गृहम्, मेघाः,खेलतः, रचयति। 	3

प्रश्न संख्याः.	उत्तराणि	अंकाः
1	अपठित गद्यांश-एकपदेन उत्तरत-1.मानवः 2.सुखम् पूर्णवाक्येन उत्तरत-1.संसारे नाना प्राणिनः सन्ति। 2. मानवः विद्यां प्राप्य धनम् अर्जयति। भाषिक कार्य- 1.इ)प्राप्नोति 2.इ)च	1/2*2=1 1*2=2 1/2*2=1
2	प्रार्थना पत्र पूर्ति-1. प्रधानाचार्यः 2. महोदयः 3 पिता 4. परिवारे 5 शिक्षा -शुल्कः 6. शिष्यः	1/2*6=3
3	चित्रवर्णनम्- स्वेच्छानुसारम्	1*3=3
4	अ)वर्णविन्यासम्-1व्+इ+न् + अ+ य् + अ + म् 2. प् + औ + ष् + ट + इ + क् + अ + म् आ) वर्णसंयोजनम्- 1. शाकानि 2. अभ्यासः	1*2=2 1*2=2
5	शब्दरूपाणि - अ) 1.मुनीन् 2बालकयोः 3 युवाभ्याम् 4.साधोः/ साधवेः आ)1. पशवः 2. फलानि 3.वयम् 4 लतायाः	1*2=2 1*2=2
6	धातुरूपाणि-अ)1. अनमत् 2. यच्छतम् 3. स्मः 4. पास्यामि आ) 1. पठत 2. अभवत् 3. गच्छेत् 4. वदतः	1/2*4=2 1/2*4=2
7	प्रत्यय - 1 कृत्वा 2 प्र+ हस् +ल्यप् 3. पीत्वा	1*3=3
8	संख्यावाचक पदानि- 1. पंचदश 2. द्वौ 3. षड्विंशतिः	1*3=3
9	उपसर्गम्- 1. वि + स्मरति 2. सम्भवति 3. परि+ हासम्	1*3=3
10	अव्यय- 1. च 2. परन्तु 3. तदा	1*3=3
11	गद्यांश का अर्थ - बंग प्रदेश में एक विद्यालय में एक बालक पढ़ता था। वह बहुत जिज्ञासु था। परंतु वह पढ़ने में कुशल नहीं था। वह जो पढ़ता था वही भूल जाता था। सहपाठी उसका मजाक उड़ाते थे। वह सोचता -क्या मैं मुख हूँ?क्या मेरे भाग्य में विद्या नहीं है? परंतु मैं तो पढ़ना चाहता हूँ।	1*3=3
12	गद्यांश- एकपदेन -क) अध्यापिकया ख) भोजनम् पूर्णवाक्येन -क) छात्राः भोजनकाले एकत्रिताः भवन्ति। ख) सर्वे छात्राः भोजनविषये वार्तालापं कुर्वन्ति।। भाषिककार्यम्- क) वयम् ख) च	1/2*2=1 1*2=2 1/2*2=1
13.	श्लोकम्- एकपदेन- 1 विद्या 2 खलस्य पूर्णवाक्येन - 1.साधोः धनं दानाय भवति। 2.साधोः शक्तिः रक्षणाय भवति। भाषिककार्यम्- 1. धनम् 2. खलस्य।	1/2*2=1 1*2=2 1/2*2=1
14.	प्रश्ननिर्माणम्- 1.केषाम् 2.केन 3.के 4. कान्	1*4=4
15	अर्थमेलनम् - 1. सन्तुलितम् 2. लीनः 3. चरणैः 4. कमलम्	1*4=4
16	कथा कथाक्रम-1. कश्चित् सिंहः वनस्य राजा आसीत्। 2.सः प्रतिदिनं पशून् मारयति स्म। 3. पशूनां संख्या न्यूनतरा अभवत्। 4. सिंहात् भीताः पशवः गुहासु वसन्ति स्म।	1/2*4=2
17	गद्यांश- एकपदेन -1. वृक्षाः 2 पर्यावरणम्	1/2*2=1

	पूर्णवाक्येन -1. वृक्षाः प्राणिनाम् उपकारम् कुर्वन्ति। 2. वृक्षाणां बहवः भेदाः सन्ति।	1*2=2
	भाषिककार्यम्- 1. कुर्वन्ति 2. बहवः	½*2=1

ओ एस डी ए वी पब्लिक स्कूल कैथल

सामयिक परीक्षा (नवम्बर, 2024)

SET -B

SET-

कक्षा : सातवी विषय : संस्कृतम्

अंकविभाजनम् उत्तरसंकेताश्च

निर्देशः-अस्मिन् उत्तरसंकेते लिखितेभ्यः उत्तरेभ्यः अन्यदपि उत्तरं भवितुम् शक्नोति।

प्रश्न संख्याः.	उत्तराणि	अंकाः
1	गद्याशम् एकपदेन उत्तरत- अ) चतुर :/वञ्चकः आ) धनसञ्चयम् पूर्णवाक्येन उत्तरत :-अ) नरः सर्वत्र घोषणां अकरोत्। आ) नरस्य गृहे बहुमूल्यं सुवर्णपात्रम् आसीत्। । भाषिक कार्यम् :- अ) बहुमूल्यम् आ) परन्तु	4
2	संवादम् एकपदेन उत्तरत- अ) काकः आ) काकः काकी च पूर्णवाक्येन उत्तरत- अ) काकः काकीं हारं कोटरे क्षेप्तुं कथयति। आ) राजकुमारः एकस्यां शिलायां स्ववस्त्राणि आभूषणानि च स्थापयति। भाषिक कार्यम् :- अ) करिष्यामि आ) तौ	4
3	पत्रं पूरयत- 1. राकेश 2. कुशलम् 3. जन्मदिवसः 4. दिवसम् 5. उपस्थितिः 6. मित्रम्	3
4	प्रश्ननिर्माणम्- 1. केन 2. के 3. कान् *	3
5	शब्दार्थ - 1. सर्पः 2. तडागे 3. शावकान्	1.5
6	शब्दरूपाणि-(क) 1. नदीम् 2. साधुभिः (ख) 1. मम 2. भवन्तः	1+1
7	धातुरूपाणि-(क) 1.) अस्मरत् 2) लिखाम (ख) 1.) कुरुथ 2) लिखेत्	1+1
8	सन्धि विच्छेद - 1. वीरेन्द्रः 2. देवालयम् 3. साधु + उक्तिः	3
9	संख्या - 1. सप्तपञ्चाशत् 2. षडशीतिः 3. शतम्	3
10	प्रत्यय :- 1. क्रीडित्म् 2. दृष्ट्वा 3. श्रोत्म्	1.5
11	चित्रवर्णनम् -स्वेच्छानुसारम्	3